

NVAO • NEDERLAND

TOETS NIEUWE OPLEIDING

HBO-MASTER

TOEGEPASTE FILOSOFIE

Hogeschool voor Toegepaste Filosofie
(HTF)

ADVIESRAPPORT

14 DECEMBER 2022

Inhoud

1	Procedure NVAO	3
2	Nieuwe opleiding	4
	2.1 Algemene gegevens.....	4
	2.2 Profiel.....	4
	2.3 Panel.....	4
3	Oordeel	5
4	Sterke punten.....	6
5	Aanbevelingen	7
6	Beoordeling.....	8
	6.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten	8
	6.2 Standaard 2: Programma: oriëntatie.....	9
	6.3 Standaard 3: Programma: inhoud	9
	6.4 Standaard 4: Programma: leeromgeving.....	10
	6.5 Standaard 5: Instroom.....	12
	6.6 Standaard 6: Personeel.....	13
	6.7 Standaard 7: Voorzieningen.....	14
	6.8 Standaard 8: Begeleiding.....	15
	6.9 Standaard 9: Kwaliteitszorg.....	15
	6.10 Standaard 10: Toetsing.....	16
	6.11 Standaard 11: Gerealiseerde leerresultaten	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	6.12 Graad en CROHO-onderdeel	17

1 Procedure NVAO

Het succesvol doorlopen van een procedure toets nieuwe opleiding (TNO) is een voorwaarde voor erkenning door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Pas na deze kwaliteitstoets kan de instelling de bij de opleiding behorende wettelijk beschermde getuigschriften of diploma's afgeven.

De procedure voor een nieuwe opleiding is iets anders dan voor bestaande opleidingen die al zijn geaccrediteerd. Een TNO is een *plan*beoordeling. Na accreditatie valt ook de nieuwe opleiding onder de reguliere accreditatieprocedure.

Een NVAO-panel van deskundigen toetst de kwaliteit van de nieuwe opleiding tijdens een locatiebezoek aan de universiteit of hogeschool. Een discussie tussen *peers* vormt de basis van de beoordeling en resulteert in een adviesrapport. Informatie over de invulling van het locatiebezoek en een overzicht van het bestudeerde materiaal zijn opvraagbaar bij de NVAO.

De beoordeling is gebaseerd op de standaarden zoals beschreven in het Beoordelingskader voor de beperkte toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2019, nr. 3198). Over de standaarden geeft het panel een gemotiveerd oordeel op een driepuntsschaal: voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op een driepuntsschaal: positief, positief onder voorwaarden, of negatief.

Dit adviesrapport bevat de bevindingen, overwegingen en oordelen van het panel alsook de sterke punten en aanbevelingen. Op basis van dit rapport neemt de NVAO een accreditatiebesluit. Een beknopt adviesrapport is eveneens beschikbaar. De NVAO publiceert beide rapporten.¹

Meer informatie over de NVAO-werkwijze en de TNO-procedure is te vinden op www.nvao.net.

¹ <https://www.nvao.net/nl/besluiten>

2 Nieuwe opleiding

2.1 Algemene gegevens

Instelling	Hogeschool voor Toegepaste Filosofie (HTF)
Opleiding	Toegepaste Filosofie
Variant	Deeltijd
Graad	Master of Arts
Locatie	Utrecht
Studieomvang	60 EC ²
Croho³ onderdeel	Taal en Cultuur

2.2 Profiel

De hbo-masteropleiding Toegepaste Filosofie van de Hogeschool voor Toegepaste Filosofie leidt studenten op tot professionals die vanuit een filosofische invalshoek kunnen bijdragen aan complexe vraagstukken. Studenten die de opleiding hebben afgerond, zijn in staat om filosofische kennis en vaardigheden te integreren in toepassingsgebieden zoals management en organisatie, advies en communicatie.

De opleiding richt zich nadrukkelijk op professionals die in hun werk geregeld met complexe vraagstukken te maken hebben en heeft een sterk praktijkgericht karakter. In het programma ligt de nadruk vooral op de toepassing van filosofische inzichten en vaardigheden in de beroepspraktijk. Het masterprogramma wordt in deeltijd aangeboden en kent een studielast van 60 EC.

2.3 Panel

Samenstelling

- Agnes van der Linden, (voorzitter), Onderwijskundig adviseur aan de Haagse Hogeschool. Eigenaar van onderwijsadviesbureau VanderLinden Consultancy in Zaltbommel;
- Gerard Drosterij, Docent lerarenopleiding Godsdienst en coördinator en docent minor Filosofie en Ethiek bij Fontys Hogescholen;
- Márnix Vanlangenaeker, Zelfstandig filosoof en docent Filosofie aan Hogeschool UCLL (Limburg België). Docent voor de postgraduaat opleiding Filosofie aan Hogeschool PXL (Limburg).
- Marius Geertsema, Algemeen coördinator van een scholengroep (SvPO) School voor Persoonlijk Onderwijs, Docent Filosofie;
- Noor Jaarsma (student-panellid), Master Media & Journalistiek, Erasmus Universiteit Rotterdam (heden). Master Bestuur en Beleid, Universiteit Utrecht (afgestudeerd sept '21)

Ondersteuning

Jeroen van der Spek, Secretaris

Laura Oosterveld, NVAO beleidsmedewerker en procescoördinator

Locatiebezoek

Utrecht, 2 november 2022

² European Credits

³ Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs

3 Oordeel

Het NVAO-panel oordeelt positief over de kwaliteit van de masteropleiding Toegepaste Filosofie van de Hogeschool voor Toegepaste Filosofie (HTF).

De masteropleiding Toegepaste Filosofie van de Hogeschool voor Toegepaste Filosofie leidt studenten op tot professionals die vanuit een filosofische invalshoek kunnen bijdragen aan complexe vraagstukken. Studenten die de opleiding hebben afgerond, zijn in staat om filosofische kennis en vaardigheden te integreren in toepassingsgebieden zoals management en organisatie, advies en communicatie.

Het panel constateert dat de opleiding mede op initiatief van het beroepenveld is ontwikkeld en in een duidelijke behoefte voorziet. Op de arbeidsmarkt en in breder maatschappelijk verband zijn steeds meer professionals nodig die 'de juiste vraag' weten te stellen, morele of ethische dilemma's bespreekbaar kunnen maken of complexe vraagstukken kunnen herleiden tot achterliggende vooronderstellingen.

De opleiding heeft een sterk praktijkgericht karakter. Studenten ontwikkelen tijdens hun opleiding een handelingsrepertoire dat direct in de praktijk inzetbaar is. Het panel constateert dat er in de opleiding veel aandacht is voor de eigen werkplek als leeromgeving en dat de master zich vooral richt op de toepassing van filosofische inzichten en vaardigheden.

De masteropleiding omvat een mix van vakken op het kruisvlak van sociale wetenschappen en geesteswetenschappen en biedt veel variatie in werkvormen, zoals reguliere colleges, vaardigheidslessen, reflectiebijeenkomsten en intervisie. In het onderwijsprogramma is bovendien veel aandacht voor leren in tweetallen of groepjes. Het panel constateert dat deze werkwijze de studenten goed voorbereidt op een inter- en multidisciplinaire manier van werken – een belangrijk uitgangspunt van de opleiding.

Het panel heeft kennis gemaakt met een team van enthousiaste en zeer ervaren docenten. Hoewel de meeste docenten een kleine aanstelling hebben, kreeg het panel de indruk dat de docenten een hecht team vormen. In het team is veel ruimte voor intervisie en overleg en door de kleinschaligheid van de opleiding weten docenten elkaar gemakkelijk te vinden.

Het panel constateert dat de opleiding in een cyclisch proces aan het verbeteren van kwaliteit werkt. De opleiding verricht geregeld tussentijdse metingen, zoals onderwijsbeoordelingen, studentenpanels en exitinterviews met studenten. Het panel signaleert echter dat er binnen de opleiding nog geen breed gedragen kwaliteitsbesef is. Het panel adviseert de opleiding dan ook om de kwaliteitszorg-cyclus vast te leggen in een kwaliteitshandboek en een kwaliteitskalender.

Samenvattend is het panel van mening dat de HTF met de master een aantrekkelijke opleiding heeft gerealiseerd, die uitstekend aansluit aan op actuele maatschappelijke vraagstukken en thema's. Het praktijkgerichte karakter komt duidelijk in de opleiding tot uitdrukking en het programma is zowel in de breedte als in de diepte uitgewerkt.

Standaard	Oordeel
1. Beoogde leerresultaten	Voldoet
2. Programma: oriëntatie	Voldoet
3. Programma: inhoud	Voldoet
4. Programma: leeromgeving	Voldoet
5. Instroom	Voldoet
6. Personeel	Voldoet
7. Voorzieningen	Voldoet
8. Begeleiding	Voldoet
9. Kwaliteitszorg	Voldoet
10. Toetsing	Voldoet
<i>Eindoordeel</i>	<i>positief</i>

4 Sterke punten

Het panel constateert de onderstaande sterke punten:

1. Docententeam – De opleiding beschikt over een team van hooggekwalificeerde docenten, met veel kennis en ervaring in hun vakgebied.
2. Praktijkgericht – De opleiding richt zich nadrukkelijk op de toepassing van filosofische denkmodellen en vaardigheden in de beroepspraktijk.
3. Kleinschalig – De opleiding heeft een kleinschalig karakter: studenten en docenten weten elkaar snel en gemakkelijk te vinden.
4. Gevarieerde werkvormen – De opleiding kent veel variatie in werkvormen, met nadruk op het samenwerken in kleine groepen.
5. Studentparticipatie – De opleiding vraagt studenten geregeld naar hun mening en luistert goed naar de wensen en behoeften van studenten.

5 Aanbevelingen

Met het oog op de verdere ontwikkeling van de opleiding doet het panel een aantal aanbevelingen. Deze aanbevelingen doen geen afbreuk aan het positieve oordeel over de kwaliteit van de opleiding.

1. Kwaliteitszorg - Leg de formele cyclus voor het borgen en verbeteren van kwaliteit vast, bijvoorbeeld in een kwaliteitshandboek en een kwaliteitskalender.
2. Werkveldvertegenwoordiging - Betrek de vertegenwoordigers van het werkveld eerder en intensiever bij de doorontwikkeling van de opleiding, zodat hun inbreng zichtbaar in het curriculum kan worden geïntegreerd.
3. Casuïstiek - Bied in het programma meer ruimte voor het behandelen van casuïstiek uit de werksituatie van de studenten.
4. Pre-master – Ga kritisch na of de pre-master toekomstige studenten met weinig filosofische bagage voldoende voorbereiding biedt op het masterprogramma.
5. Geef prioriteit aan de zoektocht naar een nieuwe generatie docenten.

6 Beoordeling

6.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Oordeel

Voldoet

De masteropleiding Toegepaste Filosofie van de Hogeschool voor Toegepaste Filosofie leidt studenten op tot professionals die vanuit een filosofische invalshoek kunnen bijdragen aan complexe vraagstukken. Studenten die de opleiding hebben afgerond, zijn in staat om filosofische kennis en vaardigheden te integreren in toepassingsgebieden zoals management en organisatie, advies en communicatie.

De opleiding vertrekt vanuit de missie om filosofie zoveel mogelijk in de haarvaten van de maatschappij te laten doordringen. Volgens de Hogeschool voor Toegepaste Filosofie (hierna: HTF) is er op de arbeidsmarkt een toenemende behoefte aan professionals die complexe problemen vanuit een filosofisch perspectief kunnen benaderen. Toegepaste Filosofen op masterniveau kunnen met hun filosofische benadering bovendien bijdragen aan actuele maatschappelijke vraagstukken op het gebied van bijvoorbeeld diversiteit, klimaatverandering en energietransitie, participatie en verdeling van de welvaart.

Het opleidingsprofiel van de masteropleiding is in samenspraak met vertegenwoordigers van werkveld en wetenschap ontwikkeld. Het idee om een masteropleiding in het leven te roepen, is mede ingegeven door de werkveldcommissie van de bacheloropleiding Toegepaste Filosofie, die in 2014 van start ging. De werkveldcommissie signaleerde twee jaar geleden dat er in het werkveld meer behoefte is aan professionals die binnen een organisatie kunnen zorgen voor 'filosofische verdieping' en dacht ook mee over het conceptprogramma voor de masteropleiding.

De opleiding heeft 18 beroepscompetenties vastgelegd, die zijn gebaseerd op de professionele standaard van de Vereniging Hogescholen. Deze standaard beschrijft het eindniveau van een professionele masteropleiding aan de hand van vier pijlers: meesterschap, onderzoekend vermogen, interprofessioneel handelen en doorwerking. De beroepscompetenties sluiten tevens aan op niveau 7 (masterniveau) van het Nederlands Kwalificatieraamwerk (NLQF). De HTF-competenties zijn geconcretiseerd in acht vaardigheden, die een Toegepast Filosoof tijdens zijn of haar opleiding ontwikkelt: conceptueel denken, schrijfvaardigheid, argumenteren, spreekvaardigheid, leesvaardigheid, interview- en adviesvaardigheden, en onderzoekvaardigheden.

Bevindingen en overwegingen

Het panel ziet veel potentie in de beoogde masteropleiding. De opleiding heeft een zeer actueel karakter en voorziet in een groeiende maatschappelijke behoefte. Complexe maatschappelijke dossiers zoals de toeslagenaffaire, de energietransitie en het terugdringen van de stikstofuitstoot, laten zien dat veel hedendaagse problemen niet meer op een eenduidige wijze kunnen worden opgelost. In organisaties is dan ook behoefte aan professionals die in staat zijn om 'de juiste vragen' te stellen, een vocabulaire hebben ontwikkeld om morele of ethische dilemma's bespreekbaar te maken, of binnen een organisatie het gesprek op gang kunnen brengen over gedeelde normen en waarden.

Het panel constateert dat de leerresultaten en beroepsrollen duidelijk beschreven zijn en relevantie en nut voor praktijksituaties goed zijn onderbouwd. De opleiding is bovendien op mede-initiatief van het werkveld ontwikkeld. Tijdens het gesprek met vertegenwoordigers van het werkveld constateerde het panel wel dat haar gesprekspartners nog niet actief bij de opleiding betrokken waren. Het panel vond het positief om te horen dat er binnenkort ook een werkveldcommissie voor de beoogde masteropleiding wordt geïnstalleerd. Het panel raadt de HTF niettemin aan om het werkveld actiever bij de doorontwikkeling van de opleiding te betrekken, zodat de wensen en inzichten van het werkveld daadwerkelijk in het programma kunnen worden geïntegreerd.

Samenvattend is het panel van mening dat de HTF met de master een aantrekkelijke opleiding heeft gerealiseerd, die uitstekend aansluit aan op actuele vraagstukken en thema's. De beoogde leerresultaten zijn passend voor een hbo masteropleiding en sluiten aan op de verwachtingen van het vakgebied. Niveau en oriëntatie van de opleiding zijn duidelijk en herkenbaar verbonden met de professionele masterstandaard en het NLQF niveau 7. Het panel raadt de opleiding wel aan om het beroepenveld actiever en eerder bij de masteropleiding te betrekken. Met deze kanttekening oordeelt het panel positief over standaard 1.

6.2 Standaard 2: Programma: oriëntatie

Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Oordeel

Voldoet

De masteropleiding Toegepaste Filosofie heeft een sterk praktijkgericht karakter. Studenten ontwikkelen tijdens hun opleiding een handelingsrepertoire, dat direct in de praktijk inzetbaar is. Dit handelingsrepertoire richt zich onder meer op het formuleren en beschrijven van problemen en oplossingen, het analyseren en beoordelen van vooronderstellingen, het formuleren van ethische dilemma's en het bespreekbaar maken van moreel gedrag.

Bevindingen en overwegingen

Na het lezen van het informatiedossier vroeg het panel zich af in hoeverre de masteropleiding zich onderscheidt van de bacheloropleiding, die acht jaar geleden van start ging. Volgens de HTF verschillen beide opleidingen niet alleen in diepgang en complexiteit, maar bedienen ze ook een andere doelgroep. De bacheloropleiding richt zich vooral op studenten die net in hun eerste baan zijn begonnen. De masteropleiding focust op professionals die een paar stappen verder zijn in hun carrière, meer domeinen overzien en meer complexiteit aankunnen. Tenslotte ligt in de bacheloropleiding de nadruk vooral op de toepassing van filosofische kennis, terwijl het in de master vooral gaat om synthese: het verbinden van theorie en complexe (organisatie)vraagstukken.

Het panel signaleerde ook dat de onderzoekvaardigheden in het programma beperkt zijn tot een module van 5 studiepunten. Het panel vond dit aanvankelijk moeilijk te rijmen met het feit dat de opleiding nadrukkelijk inzet op het ontwikkelen van een 'onderzoekende houding': een van de basisvoorwaarden voor het voeren van een filosofisch gesprek. Tijdens de gesprekken die het panel met de opleiding voerde, werd echter duidelijk dat onderzoek in veel andere modules is geïntegreerd, en studenten ook in de lintmodule en de Masterproef hun interventies met onderzoek moeten onderbouwen.

Samenvattend is het panel van mening dat de oriëntatie en invulling van het programma passen bij een hbo-master. Het praktijkgerichte karakter komt duidelijk in de opleiding tot uitdrukking, het programma is zowel in de breedte als in de diepte uitgewerkt en studenten worden voldoende gestimuleerd om onderzoekvaardigheden te ontwikkelen. Het panel oordeelt dan ook positief over standaard 2.

6.3 Standaard 3: Programma: inhoud

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Oordeel

Voldoet

De masteropleiding Toegepaste Filosofie wordt in deeltijd verzorgd en kent een studielast van 60 EC. Het programma bevindt zich op het kruisvlak van sociale wetenschappen en geesteswetenschappen, en bestaat uit elf modules, die zijn verdeeld over twee studie jaren. In het programma is zowel aandacht voor filosofisch georiënteerde vakken, zoals sociale filosofie, wijsgerige antropologie of narrativiteit en hermeneutiek, als voor

toepassingsgerichte vakken zoals Citizen Ethics en organisatiefilosofie. Binnen het programma is bovendien speciale aandacht voor de thema's persoonsvorming, actorschap en moreel leiderschap.

De opleiding gaat ervan uit dat studenten een stevige filosofische basis nodig hebben om later in hun beroepspraktijk op overtuigende wijze filosofische interventies uit te kunnen voeren. In het eerste jaar ligt de nadruk dan ook vooral op het verwerven en versterken van theoretische kennis, en wordt een stevige basis gelegd voor kernvakken zoals persoonsvorming. In het tweede jaar werkt de opleiding toe naar een oplopende graad van complexiteit en worden vakken steeds meer geïntegreerd aangeboden. In de lintmodule Toegepaste Filosofie werken studenten bovendien vanaf de zesde maand in kleinere groepen aan het ontwikkelen van filosofische vaardigheden, en leren ze om samen te werken in een interdisciplinair of transdisciplinair verband.

De studie wordt afgerond met de zogeheten Meesterproef: een geïntegreerd, praktijkgericht slotwerkstuk, waarin een student een proeve geeft van zijn of haar kennis, kunde en onderzoeks- en praktijkvaardigheden. De Meesterproef wordt in tweetallen uitgevoerd en is gebaseerd op een zelfstandig uitgevoerd onderzoek.

Bevindingen en overwegingen

Het panel constateert dat de opleiding een samenhangend programma heeft gerealiseerd, waarin een breed scala aan thema's aan bod komt. De verschillende modules zijn goed ingebed in de vier pijlers van het beroepsprofiel. Na het lezen van het informatiedossier had het panel wel de indruk dat het programma vooral focust op management en leiderschap. Het panel trok hieruit de conclusie dat de opleiding minder interessant is voor professionals in onderwijs of zorg, terwijl ook deze sectoren veel profijt kunnen hebben van een filosofische benadering van vraagstukken.

Volgens de opleiding zijn leiderschap en management echter vrij universele thema's, waarmee vrijwel alle toekomstige alumni in complexe werksituaties te maken krijgen. Het programma is volgens de opleiding daarom niet alleen interessant voor studenten die in managementfuncties actief zijn, maar heeft ook meerwaarde voor professionals in sectoren als onderwijs, zorg, politiek en cultuur. Het panel kan zich vinden in deze redenering.

Samenvattend is het panel van mening dat de opleiding een interessant en veelzijdig programma heeft ontwikkeld, dat relevant is voor veel verschillende beroepsgroepen. De beoogde leerresultaten zijn vertaald naar heldere leerdoelen, het programma vertoont een goede samenhang en kent een logische opbouw. Het panel oordeelt dan ook positief over standaard 3.

6.4 Standaard 4: Programma: leeromgeving

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Oordeel

Voldoet

De masteropleiding Toegepaste Filosofie kent vijf typen werkvormen. Studenten werken in reguliere colleges aan het verwerken en uitdiepen van de lesstof. Tijdens vaardigheidslessen reflecteren ze op praktijksituaties en tijdens reflectiebijeenkomsten toetsen ze de theorie aan de praktijk. In het onderwijsprogramma is bovendien een belangrijke rol weggelegd voor intervisie, beroeps- en zelfreflectie, waarbij de studenten in groepen van vijf stilstaan bij situaties uit hun eigen beroepspraktijk. Tenslotte richten studenten zich op het uitvoeren van praktijkopdrachten, met aan het eind van de opleiding de zogeheten Masterproef.

De opleiding vertrekt vanuit het uitgangspunt dat toegepaste filosofie pas daadwerkelijk betekenis krijgt in de beroepspraktijk van de student. In het programma is dan ook veel aandacht voor de eigen werkplek als leeromgeving. Tijdens de opleiding worden begeleidingskundige handelings- en onderzoekvaardigheden zowel *on the job* als *off the job* aangeboden en geoefend. In de groepsbijeenkomsten wordt bovendien steeds een verband gelegd tussen theorie en de actuele praktijk, zodat studenten leren om toegepast-filosofische opdrachten en praktijkgericht onderzoek te toetsen aan de eisen van de concrete beroepspraktijk.

Eigen regie

De HTF gaat ervan uit dat studenten zelf de regie voeren over hun professionele ontwikkeling. Toekomstige professionals moeten in staat zijn om blijvend hun kwaliteiten te ontwikkelen en in te zetten in de beroepspraktijk. Deze ontwikkeling wordt onder meer zichtbaar gemaakt in het portfolio dat studenten tijdens hun opleiding bijhouden. In dit portfolio onderbouwen de studenten niet alleen de vorderingen in hun leerproces, maar reflecteren ze ook op de betekenis voor hun persoonlijke ontwikkeling. De combinatie van praktijkopdrachten, feedback van docenten en eigen reflecties laat zich aan het eind van de opleiding dan ook lezen als een ontwikkelingsdocument, dat laat zien hoe een student zich heeft ontwikkeld tot een Toegepast Filosoof op masterniveau.

Bevindingen en overwegingen

Tijdens de gesprekken met de opleiding merkte het panel op dat docenten in relatieve vrijheid en autonomie hun didactische aanpak ontwikkelen. Dat neemt niet weg dat de docenten regelmatig met elkaar in gesprek zijn over didactische uitgangspunten, zoals het eigenaarschap van studenten over hun leerproces. Het panel constateert wel dat deze uitgangspunten vrij informeel en ad hoc worden gedeeld. Het panel adviseert de opleiding dan ook om een gemeenschappelijk gedragen visie op didactiek vast te leggen.

Het panel is positief over de wijze waarop de opleiding studenten stimuleert om de regie te voeren over hun eigen leerproces. Het panel constateert dat de portfolio's hierbij een tweeledig doel vervullen. Door het verantwoorden van hun leerproces ontwikkelen studenten meer eigenaarschap, maar oefenen ze ook hun vermogen tot (zelf)reflectie: een belangrijke kwaliteit van een toegepast filosoof.

Het panel is eveneens positief over de wisselwerking tussen theorie en praktijk. Dat neemt niet weg dat de opleiding volgens het panel nog nadrukkelijker zou kunnen inspelen op de eigen beroepspraktijk van de studenten. Tijdens de visitatie bleek onder meer dat bij studenten de behoefte leeft om meer aandacht te besteden aan zelf ingebrachte casuïstiek uit de eigen werkomgeving, waardoor ze nog gericht kunnen oefenen met de toepassing van filosofische vaardigheden en kennis.

Tenslotte merkt het panel op dat er in het programma veel ruimte is voor samen leren. Studenten werken veelal groepsgewijs en in tweetallen aan opdrachten. Daardoor maken ze niet alleen kennis met verschillende praktijksituaties, maar leren ze problemen en vraagstukken vanuit verschillende perspectieven te benaderen. Het panel constateert dat deze werkwijze goed aansluit bij het streven van de opleiding om studenten multidisciplinair, interdisciplinair en transdisciplinair te laten samenwerken.

Samenvattend is het panel van mening dat de onderwijsleeromgeving van de masteropleiding goed is vormgegeven. De opleiding kent een verscheidenheid aan werkvormen, met veel nadruk op samenwerken in kleine groepen, waardoor de beoogde multidisciplinariteit goed uit de verf komt. Het panel oordeelt dan ook positief over standaard 4.

6.5 Standaard 5: Instroom

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Oordeel

Voldoet

De masteropleiding Toegepaste Filosofie richt zich op professionals die al in de beroepspraktijk werkzaam zijn, en zich willen ontwikkelen binnen domeinen als (verander)management, advies en communicatie. De opleiding is toegankelijk voor studenten met een 'relevante vooropleiding' op tenminste hbo-niveau. Studenten die de masteropleiding willen volgen, moeten bovendien beschikken over een werkomgeving waar complexe vraagstukken aan de orde zijn.

Studenten die de bachelor Toegepaste Filosofie hebben doorlopen, kunnen direct doorstromen naar de masteropleiding. De overige studenten doorlopen vrijwel allemaal eerst een eenjarige pre-master, waarin de belangrijkste uitgangspunten van de bachelor in sterk verkorte vorm aan de orde komen. Om te bepalen of een potentiële student de opleiding met succes kan volgen, voert de HTF met elke student een intakegesprek. Tijdens dit gesprek kijkt de opleiding onder meer naar de motivatie van een student, en naar zijn of haar affiniteit met filosofie en het lezen van filosofische literatuur. De opleiding gaat tevens na welke mogelijkheden een student heeft om in zijn of haar werk opdrachten uit te voeren die voldoende complex zijn. Het intakegesprek heeft een tweeledig doel. Het gesprek geeft studenten een helder beeld van wat ze van de opleiding kunnen verwachten, maar mondt ook uit in een concreet positief of negatief advies.

Bevindingen en overwegingen

Het panel constateert dat de opleiding heldere instroomeisen heeft geformuleerd. De opleiding kiest nadrukkelijk voor studenten met een werkplek, waar ze complexe vraagstukken tegenkomen, aangereikte kennis en vaardigheden kunnen toepassen en concrete praktijksituaties kunnen meenemen naar het onderwijsprogramma. De masteropleiding sluit bovendien goed aan op de bachelor, en het programma biedt bachelorstudenten voldoende verdieping.

Het panel vroeg zich wel af of de pre-master studenten zonder een filosofie-achtergrond in voldoende mate op het masterprogramma voorbereidt. Het panel vraagt de opleiding dan ook om kritisch na te gaan of de pre-master voldoende aansluit bij studenten met een verschillend instapniveau, zeker bij een groeiend aantal studenten.

Het panel merkt verder op dat de opleiding zich op een brede groep studenten richt, waardoor er grote onderlinge verschillen tussen de studenten kunnen ontstaan. De HTF onderkent deze uitdaging, maar probeert tegelijkertijd bewust van deze verschillen gebruik te maken. Studenten worden al tijdens de pre-master aangemoedigd om binnen de opleiding op zoek te gaan naar een 'studiemaatje' dat bij voorkeur in een andere werkcontext actief is. De opleiding hoopt op deze manier niet alleen de uitwisseling van kennis en ervaring te stimuleren, maar bereidt studenten ook vast voor op het inter- en multidisciplinaire karakter van de masteropleiding. Uit de gesprekken tijdens de visitatie blijkt dat studenten de samenwerking met een studiegenoot als een sterk aspect van de opleiding ervaren, en elkaar vaak ook buiten de opleiding opzoeken. Het panel is dan ook positief over de wijze waarop de opleiding studenten met een verschillende achtergrond op de masteropleiding voorbereidt.

Samenvattend is het panel van mening dat de instroomeisen goed aansluiten bij de beoogde doelgroep. De opleiding richt zich nadrukkelijk op ervaren professionals die zich naast of in hun werk verder willen ontwikkelen en het intakegesprek vormt een adequate manier om te beoordelen of de opleiding bij de situatie van een student past. Het panel oordeelt positief over standaard 5.

6.6 Standaard 6: Personeel

Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Oordeel

Voldoet

Het onderwijs wordt verzorgd door een team van 8 docenten. De HTF gaat ervan uit dat de kwaliteit van docenten in hoge mate bepalend is voor de kwaliteit van de opleiding. De opleiding stelt dan ook hoge eisen aan de docenten. Alle HTF-docenten zijn academisch opgeleid. HTF-docenten die beroepsgerichte vakken verzorgen, beschikken over een langdurige relevante beroepservaring in het desbetreffende werkveld. HTF-docenten die een algemeen-filosofisch vak geven, zijn bij voorkeur gepromoveerd.

Het onderwijsteam wordt gekenmerkt door kleinschaligheid en een platte organisatie. Alle bestuurlijke en coördinerende taken worden uitgevoerd door mensen die ook lesgeven. Zo weet iedereen wat er zich afspeelt op de werkvloer.

Bevindingen en overwegingen

Het panel heeft kennisgemaakt met een team van zeer ervaren en gemotiveerde docenten. De docenten horen vrijwel zonder uitzondering tot de top in hun vakgebied, brengen een schat aan ervaring en kennis mee en zetten zich met veel energie in om van de nieuwe opleiding een groot succes te maken. Het panel signaleert wel dat veel docenten een kleine tot zeer kleine aanstelling hebben en naast hun werk voor de masteropleiding vaak ook voor andere opleidingen actief zijn. Daardoor bestaat - in elk geval op papier - het gevaar dat de docenten zich minder bij de opleiding betrokken voelen, elkaar weinig in teamverband tegenkomen en geen gemeenschappelijk gedragen visie op het onderwijs ontwikkelen.

De gesprekken met docenten en opleidingsmanagement hebben echter duidelijk gemaakt dat de HTF een kleine instelling is, waar docenten elkaar gemakkelijk kunnen vinden, ook buiten het aantal uren dat ze officieel voor de opleiding actief zijn. De docenten komen vier keer per jaar bij elkaar om van gedachten te wisselen over thema's als toetsing en didactiek en in het team is veel ruimte voor intervisie en overleg. Bovendien integreren sommige docenten delen van hun vakken in een gezamenlijke portfolio-opdracht en kunnen ze in veel gevallen lessen van elkaar overnemen.

Het panel signaleert ook dat de gemiddelde leeftijd van het docententeam relatief hoog is, waardoor de continuïteit van het team onder druk kan komen te staan. De opleiding is zich scherp bewust van deze uitdaging en is actief bezig om jonge docenten aan te trekken. Verschillende docenten die bij de opleiding betrokken zijn, zijn bovendien al bezig om een jongere opvolger in te werken. Het panel onderstreept de noodzaak om vaart te maken met het zoeken naar een volgende generatie docenten.

Tenslotte signaleert het panel dat de opleiding geen formele eisen stelt op het gebied van didactische vakbekwaamheid en examinering van de docenten. Het panel begrijpt deze keuze, in de wetenschap dat de betrokken docenten de nodige kennis en ervaring meenemen. Het panel raadt de opleiding niettemin aan om de kwaliteit van het docentencorps blijvend te borgen en daarbij ook aandacht te besteden aan basiskwalificaties, zoals BKO of BKE.

Samenvattend is het panel van mening dat de opleiding beschikt over een goed gekwalificeerd docententeam. De opleiding heeft een aantal gerenommeerde docenten aan zich weten te binden. De docenten brengen een schat aan kennis en ervaring mee uit hun vakgebied en staan dicht bij de studenten. Het panel oordeelt dan ook positief over standaard 6.

6.7 Standaard 7: Voorzieningen

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Oordeel

Voldoet

De HTF beschikt niet over een eigen onderwijslocatie. Het onderwijs wordt daarom verzorgd op één van de locaties van MBO Utrecht. Alle lessen in het masterprogramma vinden in de avonden of op zaterdagmorgen plaats. Op deze tijdstippen zijn er nauwelijks of geen studenten van het ROC aanwezig. De onderwijslocatie is goed bereikbaar, zowel met het openbaar vervoer als met eigen vervoer (parkeergelegenheid voor de deur). De MBO-locatie beschikt over verschillende typen lokalen waarin alle werkvormen kunnen worden toegepast. Bovendien zijn er werkplekken waar studenten zelfstandig of in kleine groepen kunnen werken.

Tijdens de coronapandemie heeft de HTF gedurende een periode van ongeveer 14 maanden hybride onderwijs aangeboden. Studenten die niet in staat waren om een fysieke les te volgen, konden thuis via Teams een livestream van de colleges volgen. Uit eigen onderzoek van de HTF bleek dat studenten en docenten, ondanks het ontbreken van fysieke interactie, tevreden waren over de kwaliteit van deze lessen.

Bevindingen en overwegingen

Het panel is van mening dat de voorzieningen van het vereiste niveau zijn. De MBO-locatie beschikt over verschillende lokalen, waarin de HTF alle beoogde onderwijsvormen aan kan bieden. Verspreid over het gebouw zijn er bovendien verschillende werkplekken, waar studenten zelfstandig of in groepjes aan opdrachten kunnen werken of intervisiebijeenkomsten kunnen bijwonen. Het panel stelt tevens vast dat de opleiding beschikt over eigentijdse, hoogwaardige ICT-voorzieningen, zoals wifi en smartboards. Tenslotte constateert het panel dat de opleiding met haar voorzieningen goed heeft kunnen anticiperen op de coronamaatregelen. Het panel is dan ook van mening dat standaard 7 voldoet.

6.8 **Standaard 8: Begeleiding**

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel

Voldoet

De master in de Toegepaste Filosofie wordt gekenmerkt door een intensieve persoonlijke begeleiding van de studenten. Docenten en studenten weten elkaar snel en gemakkelijk te vinden, en studenten weten wie ze kunnen benaderen wanneer er sprake is van persoonlijke problemen.

De masteropleiding kent een eigen coördinator, die tevens als aanspreekpunt voor studenten fungeert. De coördinator vraagt studenten enkele keren per jaar naar hun ervaringen, maar staat ook open voor klachten en verbeter suggesties. Indien een student vast dreigt te lopen in de studie kan hij of zij aan de coördinator vragen om een voortgangsgesprek en - desgewenst - tijdelijke begeleiding.

Bevindingen en overwegingen

Het panel is positief over het kleinschalige karakter van de opleiding. Tijdens de visitatie kwam duidelijk naar voren dat studenten intensief door hun docenten worden begeleid, veel feedback krijgen en de begeleiding door hun docenten als heel positief ervaren. Het panel vroeg zich wel af hoe de opleiding voorkomt dat studenten studievertraging oplopen. Volgens de HTF is de opleiding zo klein dat studenten altijd bij hun docenten 'op de radar' blijven en de kans op eventuele studievertraging zeer beperkt blijft. De opleiding heeft er dan ook voor gekozen om geen aparte studiebegeleider aan te stellen. Het panel kan zich vinden in deze keuze, ook gezien de kleine formatie van het team.

Het panel concludeert dat het kleinschalige karakter van de opleiding voor korte lijnen en een 'familiaal' karakter zorgt, en dat de opleiding goed luistert naar de wensen en behoeften van de studenten. Het panel vraagt de opleiding wel om in de gaten te houden of de informele wijze van begeleiden in de toekomst nog blijft voldoen, zeker bij een groeiend aantal studenten. Met deze kanttekening oordeelt het panel positief over standaard 8.

6.9 **Standaard 9: Kwaliteitszorg**

De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Oordeel

Voldoet

De HTF ziet kwaliteitszorg als een cyclisch proces, waarin van elkaar leren een vanzelfsprekend en essentieel onderdeel is. De kwaliteitszorg staat beschreven in de beleidsnotitie 'Kwaliteit als vanzelfsprekendheid' en staat in de visie van de HTF vooral voor het verzorgen van goed onderwijs. De opleiding streeft naar een studententevredenheid van 85%, maar hanteert ook een aantal kwalitatieve criteria. Het onderwijs moet studenten motiveren om 'intellectueel op hun tenen te staan', docenten moeten hun werk met plezier doen en de werkvelden waarvoor de HTF opleidt moeten de studenten 'graag afnemen'.

Om de kwaliteit te borgen en te verbeteren werkt de opleiding met een PDCA-cyclus. In deze cyclus gebruikt de HTF verschillende metingen om de kwaliteit van het onderwijs te evalueren, zoals onderwijsbeoordelingen, studentenraden of -panels en exitinterviews met studenten. Daarnaast wordt het werkveld, via de beroepenveldcommissie en werkveldconsultaties, nauw betrokken bij de kwaliteitszorg. Tenslotte laat de HTF regelmatig collega-opleidingen bij haar in de keuken kijken en door middel van peer review meedenken over de kwaliteit van de opleiding.

Bevindingen en overwegingen

Het panel merkt op dat studenten (nog) niet meepraten in een formele medezeggenschapscyclus. Uit de gesprekken die het panel met de studenten voerde, blijkt echter wel dat er regelmatig evaluatiegesprekken plaatsvinden waar studenten hun mening kunnen geven. Binnen de opleiding is bovendien een klankbordgroep actief waarin studenten op eigen initiatief zaken kunnen aandragen. Uit de gesprekken en evaluaties zijn een aantal duidelijke verbeterpunten naar voren gekomen, die expliciet in het opleidingsbeleid zijn meegenomen. Op verzoek van studenten zijn er in het masterprogramma meer contacturen opgenomen dan in de pre-master het geval was, zijn de lesblokken op zaterdagochtend langer geworden en informeren de docenten hun studenten voortaan eerder wanneer ze een opdracht moeten inleveren.

Het panel constateert dat de opleiding al het nodige werk heeft verricht op het gebied van kwaliteitszorg en -management. De opleiding zet nadrukkelijk in op een kwaliteitscultuur, waarin kwaliteit een vanzelfsprekend gegeven is. Toch vindt het panel dat het kwaliteitsbewustzijn nog aan kracht kan winnen. De opleiding heeft een PDCA-cyclus beschreven, en de docenten gaan regelmatig met elkaar in gesprek over kwaliteitsaspecten, maar het borgen en verbeteren van kwaliteit zijn nog onvoldoende in de organisatie verankerd. Het panel raadt de opleiding dan ook aan om de afspraken over kwaliteit te formaliseren en vast te leggen in een kwaliteitshandboek. Het panel geeft de HTF bovendien als advies om met behulp van een kwaliteitskalender of -agenda te bewaken dat de opleiding structureel blijft werken aan het verbeteren van kwaliteit.

Samenvattend is het panel van mening dat de kwaliteitszorg van de opleiding toereikend is. Het panel adviseert de opleiding wel om de afspraken over kwaliteit vast te leggen in een kwaliteitshandboek en een kwaliteitskalender. Met deze kanttekening oordeelt het panel positief over standaard 9.

6.10 Standaard 10: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Oordeel

Voldoet

De HTF heeft de kwaliteit van de toetsing geborgd in een toetsplan. In dit plan staat onder meer beschreven hoe de opleiding haar toetsing en beoordeling heeft georganiseerd, hoe de inhoud en beoordeling van de toetsen op het onderwijs is afgestemd en hoe de opleiding werkt aan de ontwikkeling van toetsdeskundigheid.

Voor de toetsing maken docenten gebruik van verschillende toetsvormen, zoals schriftelijke tentamens, debatten, monologen, presentaties, rollenspelen en stage- en praktijkopdrachten. De studenten houden bovendien een portfolio bij, waarin ze onder meer laten zien hoe ze filosofische inzichten en vaardigheden hebben toegepast, welke keuzes ze daarbij hebben gemaakt, en welke inzichten dat voor hun eigen leerproces heeft opgeleverd.

Examencommissie

Binnen de opleiding is een onafhankelijke examencommissie actief. De examencommissie is onder meer verantwoordelijk voor het verlenen van vrijstelling voor het afleggen van één of meer tentamens, wijst examinatoren aan en stelt richtlijnen vast voor het beoordelen van de uitslag van tentamens en examens. De opleiding heeft geen aparte toetscommissie. Alle door docenten ontwikkelde toetsen worden door middel van peer review door collega-docenten beoordeeld op representativiteit, validiteit en context: elke toets moet zijn afgestemd op taalgebruik en niveau van de doelgroep.

Om de kwaliteit van de toetsing te bewaken en te verbeteren, houdt de examencommissie regelmatig

kalibreersessies, waarbij ze steekproefsgewijs toetsen doorlicht aan de hand van een zogenoemd 'kijkkader'. Met behulp van dit kader gaat de examencommissie onder meer na of de toetsing herleidbaar is naar het ingeleverde werk, of alle leerdoelen zijn afgetoetst en hoe de beoordeling tot stand is gekomen. De bevindingen die uit de kalibreersessies naar voren komen, worden door de examencommissie weer teruggekoppeld naar de directie, onderwijscoördinatoren of de inhoudelijke docenten.

Bevindingen en overwegingen

Het panel heeft een positieve indruk gekregen van de toetsing. De opleiding heeft een uitgewerkt toetsplan, het toetsprogramma laat een redelijke diversiteit aan toetsvormen zien en nieuw ontwikkelde toetsen worden door middel van peer review door collega-docenten beoordeeld. Na het lezen van het informatiedossier had het panel echter wel de indruk dat de nadruk in de toetsing sterk op schriftelijke en verbale uitdrukingsvaardigheid lag. Het panel vroeg zich af of de toetsing hierdoor niet te eentonig werd. In de gesprekken met de HTF werd duidelijk dat de opleiding ook andere toetsvormen hanteert die sterker gericht zijn op toepassing, zoals het oefenen van gesprekstechnieken, het behandelen van een praktijkvoorbeeld met behulp van een rollenspel of het voeren van een acquisitiesprek.

De gesprekken maakten ook duidelijk dat de opleiding een sterker accent heeft gelegd op formatieve toetsing. In de bacheloropleiding had het overgrote merendeel van de toetsen een summatief karakter; in de masteropleiding is dit niet meer het geval. Door studenten vaker van formatieve feedback te voorzien, krijgen studenten inzicht in hun professionele vaardigheden en manier van denken en kunnen ze groeien in hun leerproces en vermogen tot (zelf)reflectie.

Het panel had aanvankelijk de indruk dat de examencommissie niet bij de ontwikkeling van het curriculum betrokken was. Tijdens de visitatie bleek dat de commissie wel degelijk over een aantal belangrijke aspecten heeft meegepraat. De examencommissie adviseerde de opleiding onder meer bij het schrijven van de OER, was betrokken bij het opstellen van de toetsmatrijs, maar boog zich ook over de vraag of het toetsingsprogramma voldoende variatie aan toetsvormen biedt. Mede op advies van de examencommissie heeft de opleiding ervoor gekozen om minder sterk de nadruk te leggen op essays dan in de bacheloropleiding het geval is.

De opleiding heeft ervoor gekozen om geen rubrics te ontwikkelen. Het panel vroeg zich dan ook af of het voor studenten duidelijk is hoe hun werk beoordeeld wordt en hoe de verschillende beoordelingscriteria meewegen in het cijfer dat ze uiteindelijk krijgen. Uit de gesprekken bleek echter dat studenten goed weten wat er in een toets van ze wordt gevraagd en hoe zwaar de verschillende onderdelen wegen. De combinatie van toetsmatrijs, de beschrijving van de opdracht en de mondelinge toelichting van de docent zorgt ervoor dat studenten goed weten waar ze aan toe zijn en gericht naar hun opdracht kunnen toewerken.

Samenvattend is het panel van mening dat de toetsing goed is vormgeven. De toetsing kent voldoende variatie, het toetsbeleid is goed uitgewerkt en studenten weten waar ze aan toe zijn. Het panel oordeelt dan ook positief over de kwaliteit van standaard 10.

6.11 Graad en CROHO-onderdeel

Het panel adviseert om de volgende graad aan de opleiding toe te kennen: Master of Arts.
Het panel adviseert het volgende CROHO-onderdeel voor de opleiding: Taal en Cultuur.

Afkortingen

BKE	Basiskwalificatie Examinering
BKO	Basiskwalificatie Onderwijs
CROHO	Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs
EC	European Credits (studiepunten)
HTF	Hogeschool voor Toegepaste Filosofie
MBO	Hoger Beroepsonderwijs
NLQF	Netherlands Qualification Framework - Nederlands Kwalificatieraamwerk
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
PDCA	Systematiek voor het monitoren, evalueren en verbeteren van kwaliteit (Plan - Do - Check - Act)
TNO	Toets Nieuwe Opleiding

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de beperkte toetsing van de nieuwe masteropleiding Toegepaste Filosofie van de Hogeschool voor Toegepaste Filosofie (HTF)

Aanvraagnummer: AV-1449

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 83 • 2514 JG Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvao.net
www.nvao.net